

EBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Aderca, Felix

**OAMENI EXCEPȚIONALI / Felix Aderca – București: Paul
Editions, 2023**

ISBN: 978-630-6588-15-2

Oameni excepționali

Tehnoredactare: *Nicoleta Monoran*

Coperta: *Lucian Enache*

Paul Editions

Casa Presei Libere 1, corp C1, Sector 1, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,

vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro

tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Paul Editions

Felix Aderca - Oameni excepționali	5
Isadora Duncan	7
Trebici Lincoln	17
Eminescu	22
Sir Basil Zaharoff	28
Wagner	38
Stalin	52
Sarah Bernhardt	66
Henry Ford	79
Tolstoi - Wilson - Briand	94
Bat'a	107
De Valera	116
Hearst	123
Mustafa Kemal	134
H. Eulenberg - Siluete literare și artistice	149
Oscar Wilde	151
Tânăruț Goethe	155
Shakespeare	159
Flaubert	163
Nietzsche	171
Dante	174
Stendhal	178
Boccaccio	187
Cervantes	193
Dostoievski	198
Lordul Byron	204
Molière	209
Immanuel Kant	214
Chopin	222
Goya	228

LBRIS

We know
books

FELIX ADERCA

OAMENI EXCEPȚIONALII

ISADORA DUNCAN

VIAȚA ȘI DANSUL EI

Nu cunosc decât un dans și e acest gest: să aduc mâinile la plexul solar, iar o forță interioară să deschidă brațele și să le înalțe.

Viața acestei dansatoare scoțiano-irlandeze născută în San-Francisco se deosebește de a premergătoarelor prin două însușiri eminent personale: o inteligență artistică independentă de evenimente (și au fost tragice), o libertate morală care i-a îngăduit să se situeze de câteva ori, cu trupul și dansul ei, în punctele extreme ale tendințelor vremii. Dansul de obicei piere odată cu fâptura care joacă. Numeroase dansatoare se ivesc care slujesc ceasului trecător dând corp – și, corp grațios – unui vid sufletesc voluptuos. Dar o vestitoare de timpuri și o creatoare de civilizație ca Isadora Duncan, nu mi se pare că vom avea prea multe...

LUCIDITATE ȘI IUBIRE

„Nu-mi pierd capul niciodată”, mărturisește ea gândindu-se la clipele repezi când amurgul lucidității e socotit de femei ca o supremă fericire. Deși a trecut prin zile când nu era sigură unde-și va pune capul, e de părere că toate avuțiile sunt numai

pedici în calea vieții care vrea să se desfășoare – și părinții nu pot lăsa bogăție mai fructuoasă copiilor decât greutatea de a-și făuri singuri, oricât de amarnic, destinul.

Se poate spune (fără vreo aluzie) că Isadora Duncan își purta picioarele în cap. La zece ani nu mai avea ce învăța la școală, dar ținea acasă, ea, eleve la dans. Această fiică de poet zănatec, în răstimpul cât mama părăsită dădea lecții de pian pentru creșterea a patru copii, avea curajul să disprețuiască pe profesorii de profesie. La Londra, înainte de a găsi un adăpost și un rost, vagabondează cu familia prin toate muzeele. Raymond copiază pentru nesățioasa Isadora, a doua zi după ce au descins la Paris, desenele de pe toate vasele grecești din Louvre. Cei care doresc să se apropie de făptura ei, trebuie să înceapă prin a-i cucerii mintea: poezii, muzicanții, profesorii, pictorii, sculptorii o învață arta lor. Pictura prerafaelită i se înfățișează la gestul unui director de muzeu, iar melopeea poeziei engleze i-o cântă un poet „cu voce dulce și ochi de vis”. Trei scriitori francezi îi vor da lecții de literatură și ea le va plăti osteneala dansând. Muzica o va descoperi însăși în măsura în care va izbuti s-o exprime cu linia trupului ei excepțional. La Berlin i se va citi din Zarathustra, iar în răstimpul a două turnee prin Germania, va studia pe Kant și va afla din Schopenhauer tainica legătură dintre muzică și voință. La Florența o aștepta pentru a-i îmbogăți dansul și surăsul, Botticelli. În Grecia scandează strofele și antistrofele lui Sofocle iar la Bayreuth învață pe dinafară spre a-i asimila substanța, textul complet al Walkiriei lui Wagner.

Mulți contemporani, desigur, membri de Academie, de instituții de artă și Societăți culturale, s-ar fi socotit degradați alături de piciorușele goale ale Isadorei, în călcâiul căreia se afla totuși mai mult spirit și mai mult viitor decât în craniul lor solemn lustruit și mort.

Isadora Duncan a fost în toată inteligența și faptele ei – ca să vorbim românește – anti-Mizil. A urmărit cu o furie sfântă, nedezmințită în clipele cele mai penibile ale originalității, tot

ce ar fi fost urmă de provincialism. Îndârjirea ei era atât de lucidă încât mulți, nebăgând de seamă geniul, obișnuiți să pretuiască mișcarea picioarelor numai la cabaret sau în trăsură închisă, au crezut-o cabotină. Cea mai firească dintre femeile de valoare ale începutul de veac – a fost socotită bizară, fantastică și amorală tocmai pentru conștiința supremă a naturaleței ei.

Odată încredințată, la 19 ani, că trebuie să danseze singură și nu în balet, iar acest fel de artă nu va încânta decât unele bogătașe ca Lady Astor, în zilele de vară, după dineu. Isadora Duncan pleacă la Londra cu toată familia pe un vapor străvechi care transporta în Europa o cireadă de vite. În capitala Angliei în loc să-și creeze o situație sigură la un teatru, preferă să danseze la o doamnă venită din New-York, în fața musafirilor: mama a cântat din Mendelshon la piano în vreme ce Isadora dansa într-o simplă tunică de gaz; Elisabeth (sora) a recitat după aceea câteva poeme din Theocrit, iar Raymond (fratele) a ținut un mic discurs asupra dansului ca germen al psihologiei viitoare. Nu, așa nu se face carieră!

Și totuși devine fulgerător o celebritate – mai cu seamă pentru că era (cum au declarat încântați ziaristii berlinezi) *die erste barfuss Tänzerin*. (Adevărul era și mai cumplit: dansa aproape goală). Când pentru întâia oară în viață (caz neașteptat și nedorit de-a dreptul) Isadora posedă în depozit la bănci o avere sigură, pleacă împreună cu familia la Atena pentru a trăi ca vechii greci. Dar își pierde banii în construcția de pe colina Copamos, unde voise să ridice un palat aidoma cu al regelui Agammemnon.

Nu, nici un locuitor din Roșiorii de Vede, câștigând un milion la loterie n-ar fi făcut o asemenea nerozie – chiar dacă ar fi fost profesor de istorie sau limba greacă!

Prin 1905 ziarele germane publică un anunț vestind părinții care doresc să-și dăruiască fetițele unei școli de dans fără nici o taxă, cu întreținere completă pe toată viața, să se adreseze în strada... numărul... la Grünnewald, lângă Berlin. „Die verrückte Dame” care se oferea să întrețină copiii altora, era

– evident – Isadora! Pentru descrierea vilei de la Grönnwald unde această copilă fugită din San Francisco voia să crească o nouă generație pentru altă civilizație, e nevoie de imaginația unui poet, a unui pictor, a unui muzicant și dansator la un loc. Elevele Isadorei dansau într-un parc, între flori, sau în vilă, între tablouri de Botticelli.

(Nu e întâia școală de dans care va înghiți veniturile toate ale dansatoarei și ale altora. De-a lungul vieții și al destinului, ea întemeiază câte o școală la Paris, la Ouchy în Elveția și iar în Atena, apoi la Moscova...).

Lupta Isadorei împotriva unui provincialism mult mai înrădăcinat decât avuția, căsătoria, ar putea, e drept, să dea tuturor mizilencelor lumii, prilejul să râdă cu dispreț: dansatoarea, spre sfârșitul vieții, la 45 de ani, se căsătorește în Rusia cu poetul Sergiu Iessenin și după o căsnicie dramatică de doi ani, se despart. El, în decembrie 1925 se împușcă într-un hotel din Leningrad, ea, în aprilie 1927 e gătită în automobil la Nisa de eșarfa prinsă pe nesimțite deodată de roata din urmă.

Dar ce luptă dramatică!... Această femeie de geniu avusese intuiția că urmașii oamenilor nu vor putea fi niciodată, sufletește, absolut liberi dacă au fost zămislți de părinți terorizați, din care unul (și poate cel mai de seamă căci e mama) purtând în sânge, de milenii, rigorigle sclavajului categoric și legal. Cu toate libertățile exterioare acordate femeii (sau furate de ea însăși) copiii oamenilor luptă toată viața cu aceste reziduuri de apatie, nesimțire și resemnare. „Femeia care, când i se citește contractul de căsătorie, nu se îngrozește și îl semnează – își merită soarta”, zice Isadora, lapidar.

Iubește în văzul lumii pe Gordon Craig, regizorul revoluționar, căruia îi va naște pe Deirdre („iubita din Irlanda”). Isadora Duncan spre a-și ocroti reputația școlii de la Grönnwald, închiriaza sala Filarmoniceii din Berlin, unde ține o conferință „scandaloasă”: pentru dans, pentru iubire și copil și împotriva căsătoriei. Era prin 1906. Că îndrăzneța n-a fost expulzată imediat din Germania imperială e de neînțeles...

Zece ani (cu toate necredințele ei) milionarul parizian, numit în intimitatea lor Lohengrin, luptă cu îndârjire pentru Isadora. Nici după accidentul de automobil care a înecat odată cu Deirdre și pe băiatul lor mai mic, Patrik, în Sena, Isadora urmărită de gândul morții, chemându-l pe Lohengrin s-o scape, nu se refugiază în căsătorie. Și nu s-ar fi putut spune că acel om care-i cumpăra palate și vile, care o acoperea cu diamante, o purta cu iahtul lui pe Mediterana, pe Nil, care ținea să-i construiască un mare Teatru al Tragediei și care înșelat de nenumărate ori aproape sub ochi, a aruncat-o odată, la Paris, din automobil, a gătit-o la Devonshire și a bătut-o la New-York în mijlocul serbării fastuoase dată de el anume în cinstea ei, n-o iubea...

Poate că ar trebui, pentru că am ajuns aici, să public lista completă a amanților... Cu plăcere! Nu cred însă că am izbutit să-i dibuiesc pe toți. Nu știu cât din câți au avut parte fiecare. De vreme ce ni se pare atât de important în viață să ne apropiem de o mare cântăreață (spre a-i dovedi admirația) mai mult cu sexul în extaz și să prețuim personal arta unei dansatoare, îndeosebi urcând-o repede în pat, micile sau marile senzații distribuite de Isadora în toate colțurile pământului, fără a avea într-adevăr o valoare filozofică, au zămislit desigur ca și dansul ei, plăceri. Păcat că Isadora Duncan era la 21 ani numai un trupșor zvelt, unul singur, și n-a fost în stare, cu o binecunoscută metodă, să risipească păcelele tuturor bărbaților care o asaltau. Cu altă construcție fiziologică, sau cu un vagin demontabil și înlocuibil, dansatoarea nu s-ar fi opus ca odată cu biletul în stal, spectatorul să fi cumpărat și dreptul unui mic spasm în cabina ei. „Viața e atât de întunecoasă, oamenii au atât drept la bucurie”, șoptește ea mereu, în toate împrejurările, în orice loc. Dar luciditatea Isadorei e prea haină și imperioasă, încât – afară de acea emoționantă iubire a milionarului Lohengrin – toate amintirile ei de amor se leagă aproape numai de oameni excepționali. „Geniul a avut totdeauna o atracție fatală pentru mine”, se scuză în sine la Devonshire când a fost surprinsă de

amantul legitim cu un pianist de talent pe care multă vreme nu-l putuse suferi.

Cu aceste amănunte, ce însemnătate mai au încă acele vreo treizeci de nume proprii, între care, e drept, găsim și pe d'Annunzio și pe Bataille și pe Rodin?

O! De ce n-au putut fi și Edgar Poe și Walt Whitman și Nietzsche și Wagner!... Se spune că iubirea supremă are gust de incest. Isadora Duncan era cu ochii mari deschiși, căutând frații sufletului ei.

Dar a fost sortit ca piedicile mari, hotărâtoare în împlinirea menirii pentru care s-a ivit în această viață, Isadora Duncan să le întâmpine în ea însăși. După întâia lehozic, a răcnit ca o mamă adevărată: „Viață! Viață! Viață! Unde e arta? Artă mea? Toate artele? Ce-mi mai pasă de artă? Mă simt o ființă divină deasupra tuturor artelor!”. Nașterea celui de al doilea copil o găsește în plină activitate, își dă seama de jugul maternității: „O! Ce tiranică e această iubire pentru copiii mei. Ce drept ar fi să-i pot iubi nu numai pe ei, dar la fel pe toți ceilalți copii”.

După moartea copiilor, tragică, e urmărită de ideea sinuciderii; plecările ei sunt halucinante, nu-și găsește loc nicăieri și n-o poate trezi, pentru o clipă, decât glasul prietenesc al Eleonorei Duse. „Precum am avut curajul să refuz căsătoria și să nu îngădui botezul copiilor, tot altfel am refuzat mascarada a ceea ce se numește înmormântarea religioasă. Nu voiam decât un lucru: să preschimb acel accident oribil în frumusețe”. Ce cabotină! Dar era un cabotinaj de geniu. În Italia la Viareggio, Isadora murmură Dusei, îmbrățișând-o pe alea vilei: „Dansul tragic se preumblă cu Muza tragică”. Urmărită de vedenii și spaime în care luciditatea ei aburea și se bruma ca oglinzi înghețate, se lasă ridicată de întâiul necunoscut care o găsește prăbușită pe malul mării, și îi răcnește: „Scapă-mi mințile. Fă-mi un copil”.

Un copil a mai născut, târziu în cataclismul războiului dezlănțuit, dar spre a-l pierde în cea dintâi seară a vieții lui; trupul de miracol al mamei se răzvrătește, înecat, cum

mărturisește însăși, „de un întreit potop: de lapte, de lacrimi și de sânge”.

Mântuită de instinctele care o făceau asemănătoare cu un miliard de mame identice, Isadora se ridică iar cu încetul la unicitatea visului ei de artă. Nu l-a văzut împlinit (nici un profet n-are norocul omului mijlociu care „izbutește”) și ca tragedia să fie desăvârșită ea însăși piere tragic, așa cum se cuvenea, dintr-o aripă de eșarfă lungă prea mult, și prea nebună de libertate... Un destin fericit a scutit-o de tristețea penibilă de a vedea cum i se năruie coloana dorică a trupului, mucegăit și mâncat de timp. Isadora Duncan avea, când s-a săvârșit, 49 de ani.

DANSUL

„De la început, n-am făcut decât să-mi dansez viața”, mărturisește cu ingenuitate geniul ei. Dar în locul experiențelor vieții, pe ce știință putea să se bizuie, dacă nu pe-a muzicii?... (Idealul ei fusese un dans aproape fără muzică, îndestulător sieși ca poezia fără țambal și simfonia fără teatru). Primele ei creații ritmice exprimă „Nimfa Apelor”, „Ofelia”, „Narcis”, din muzica americanului Ethelbert Nevin. Dansul ei nu e mai bogat nici la Londra, când joacă la New-Gallery a prietenului Charles Hall, în curtea centrală, în jurul fântânii, într-un decor de plante, de flori și de palmieri. Abia la Paris intră în dedalul vrăjit, țesut de sufletul de păianjen muzical al lui Chopin. În fața extazelor pure din preludiile polonezului, dansul se eliberează de simplitatea armonică a desenelor de pe vasele grecești: artista caută secretul alfabetului artei ei, acea mișcare inițială (ca forma inițială a vegetalelor, pe care Goethe o căuta în păduri) din care toate celelalte mișcări și forme să se deducă de la sine. Dansatoarea înțelesese de la început că arta ei nu se putea încorpora nici baletului nici oricărui alt gen teatral, nici

unui „pas”, nici unei etichete. Ea a avut în chiar inima Greciei, unde urmărise înfăptuirea visului total al unei vieți în care dansul să fie o funcție naturală, simțământul că se afla pe un drum străin – și că ea nu putea fi decât o ființă nouă. Curajul cu care a mărturisit bătrânei Cosima Wagner la Bayreuth că „Die Musikdrame, das ist doch ein Unsinn” (drama muzicală e o prostie), afirmația că nudul e mai frumos și mai cuviincios decât dansatoarele în chiloți colorați, și influența ei imediată asupra baletului rus (din 1905, de la apariția Isadoriei în Rusia, baletistele imperiale au început să-și scoată încet-încet pantalonii și ciorapii) – sunt numai rachetele mici ale urnei concepții de artă, integrală însă și absolută. Nu trebuie să dăm prea multă însemnătate nici succeselor populare, răsunătoare, dobândite la Viena cu „Dunărea albastră”, când în locul dansurilor în spiritul tragediei grecești, i se striga: „Nein, tanze Die schöne blaue Donau. Tanze noch einmal” sau în 1914 „Marseilleza” la New-York, în spiritul Franței. Un moment care nu trece de pitoresc (deși revelator pentru concepția totală a dansatoarei) e jocul sub bombardament în ultimul an al războiului, la Paris. „Într-o seară, povestește Duncan, aviatorul-erou Garros mă conducea pe jos de la Passy la Quai d’Orsay. S-a ivit un raid aerian pe care l-am urmărit cu privirea și sub care am dansat în piața Concordiei; șezând pe marginea fântânii, Garros mă privea cu ochii lui melancolici și negri prin care scăpărau luminile gradatelor căzând în jurul nostru”.

Hotărâtoare pentru evoluția artei dansatoarei e descoperirea muzicii lui Wagner și în special a Tetralogiei. De atunci probabil, a devenit desăvârșit conștientă de rolul unei școli de dans, care n-ar avea numai menirea de a crea o serie nesfârșită de Isadore – ci de a fi o orchestră de dansatoare „de aceiași valoare pentru ochi cu a marilor simfonii pentru auz”. Nicăieri, nici la Atena, nici la New-York, nici la Paris n-a izbutit să creeze și să ducă la desăvârșire această idee care ar fi creat într-adevăr o artă nouă. Simfonia a 7-a de Beethoven, cu numeroase momente rustice, Isadora Duncan a exprimat-o singură, cu dansul ei,

ca o violină. Simfonia a 9-a, idealul ei, a rămas nerostită. La Bayreuth, în cercul artistic și amical de la vila Wahnfried s-a lămurit și a mărturisit că nu pot exista decât vagi raporturi între idee, simțire și extaz dionisiac, iar expresiile lor artistice, pentru a ieși din barbarie, trebuie neapărat despărțite: drama, muzica și dansul, fiecare cu sălașul lor, tot mai adânc, în noi. „Celelalte arte (declară ea prin 1908 la New-York), pictura, sculptura, muzica, poezia au depășit cu mult dansul. De fapt e o artă pierdută și încercarea de a o armoniza cu arta atât de perfecționată a muzicii, e grea, e cu neputință. Mi-am închinat viața dansului, reînvierii acestei arte pierdute”. Iar în 1917 găsind în Statele-Unite eflorescența zgomotoasă a dansurilor negre, exclamă: „Unde e compozitorul american care să audă „cântecul Americii” lui Walt Whitman și să scrie adevărata muzică a dansului american, muzică fără jazz, al cărei ritm să nu purceadă de la cingătoare în jos ci să izbucnească din plexusul solar”.

În zadar a strigat, după război, în stadionul din Atena, în vreme ce i se înmâna cununa de lauri: „Ajutați-mă să creez o mie de dansatoare”. În van s-a dus la Moscova, chemată de câțiva fanatici care visau colectivizarea artei, să redea muncii străvechiul ritm muzical și gestului în atelier străvechea armonie. Nici Grecia pan-tragică, nici Rusia mesianică n-au avut puterea înțelegerii spre a înfăptui visul Isadoriei. (Visele însă rămân tot atât de mari chiar când nu se împlinesc). Elevele ei s-au risipit în patru colțuri ale pământului: unele au intrat în balet, altele s-au măritat – trădând tot ce Duncan a crezut mai de preț în artă și viață.

Spre deosebire de dansurile cu lampă magică ale trupei Loïe Fuller, de baletele Cleo de Merode, de dansurile ruse, suedeze și de curând extrem-orientale, a căror mască, etichetă sau decor nu erau lipsite de farmec, simplitatea elementelor de expresie ale Isadoriei Duncan îi dau o valabilitate cu totul diferită.

Isadora Duncan e un punct de pornire. Întâiul gest

al piciorului ei expresiv a fost să arunce la gunoi toate „regulile” și „programele” dansului. Liberă, ea a devenit prin concepție și pildă, premergătoarea dansului-artă, adică a tuturor dansatoarelor care își vor exprima personalitatea prin câteva mișcări îmbinate după un capriciu care să fie legea lor inimitabilă. Dansul Isadorei n-avea drept auxiliar decât un vâl (uneori nici atât) și o perdea albastră pe fondul căreia mișcările se desemnau precise. Asemenea poeziei care s-a eliberat de anecdotă și didactică, a idoma muzicii simfonice care s-a desfăcut de biserică și teatru, dansul Isadorei Duncan – după spargerea tiparului ei viu și a simțurilor supreme care l-au însuflețit – e încă un ideal...

AMINTIRI PERSONALE

N-am nici o amintire. Pe Isadora Duncan n-am văzut-o niciodată, deși aș fi avut prilejul (din noiembrie 1913 până în august 1914). Dansatoarea în acel timp își pierduse de un an copiii și (după rătăcirii prin Italia) deschidea la Paris, la Grand Hotel de Bellevue, o școală nouă. A dansat de câteva ori la Trocadero – tragic.

Închis în casă, nepăsător la existența Parisului, cercetam în zilele ploioase amintirile cenușii lăsate de Louis Racine, urmașul poetului, iar în zilele toride, în squarul bisericii de lângă Rue des Petits-Hotels studiam cu îndârjire și încăpățănare pe Tacit: ce naivități!... Nu pentru întâia oară treceam pe lângă cele mai de seamă evenimente ale vieții mele, cu ochii închiși – dacă această multiplicitate poate fi o scuză.

Încă o scuză de același calibru: îmi dau seama de ce am pierdut.

Dar prostia – oricât m-aș pedepsi aici – e ireparabilă.

TREBICI LINCOLN SAU NOUL ZARATHUSTRA

Răbufnesc din când în când în ziarele mari din Europa, luptele poliției împotriva unui anume Trebici-Lincoln, personaj cu viață de roman de aventuri, cu suflet pururi arzător, trist, nemulțumit și răzvrătit, de profet. De curând poliția din Belgia l-a prins și l-a trimis bine escortat înapoi în Germania, unde ținuse cuvântări. Agențiile telegrafice au vestit lumii, din nou, numele omului socotit odios.

E o stare de spirit mai mult polițienească. Și e păcat că unii ziariști îmbrățișează cu atâta ușurință punctul de vedere și filozofia prefecturilor de poliție. Viața e mai tainică decât un regulament de Circulația vehiculelor, iar psihologia unora dintre oameni mai complexă decât a șefului gardienilor din piața de legume.

Trebici-Lincoln care a îngrozit pe câțiva funcționari de vamă, trebuie privit cu altă inteligență și cercetat cu altă curiozitate. E vinovat de jignirea a numeroase avize, dispoziții și legii, dar nu e oare mult mai mare numărul depozitiilor, circulărilor și ordonanțelor comunale, care au rănit viziunea lui morală despre lume, instinctul lui original, sensul lui omenesc?

În sistemul care ne raționalizează și bucătura din gură și în ce împrejurări ne e îngăduit să oftăm, Trebici-Lincoln e unul din puținii oameni – doi sau trei – ai epocii noastre care a consimțit să nu doarmă de prea multe ori în același așternut și căruia cele cinci continente i se par prea strâmte simțirii lui de